SVEIKAS SAULĖS MIESTAS
Šiaulių miesto savivaldybės
visuomenės sveikatos biuras

ŠIAULIŲ MIESTO IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ 0-6 M. VAIKŲ 2020 M. PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ DUOMENŲ APŽVALGA

Šiauliai

ĮVADAS

Nuo 2020 m. gegužės 1 d. įsigaliojus teisės aktų pakeitimams dėl statistinės formos Nr. E027-1 „Mokinio sveikatos pažymėjimas“ pakeitimo ir Higienos institutui įgyvendinus VSS IS (Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos) plėtros projektą, kurio metu VSS IS buvo pritaikyta ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų mokinių sveikatos stebėsenai, atsirado galimybė kaupti ir tvarkyti šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų sveikatos duomenis.

Taip pat nuo 2020 m. gegužės 1 d. Mokinio sveikatos pažymėjimo formos I dalyje „Sveikatos būklės įvertinimas“ atsirado nauji rodikliai – Bendros rekomendacijos ir Specialios rekomendacijos – kuriuos gydytojas užpildo, jei mokinys serga lėtine liga ir (ar) turi sveikatos sutrikimų, kurie riboja mokinio dalyvavimą ugdymo veikloje.

Šioje apžvalgoje pateikiami ir aprašomi Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų sveikatos rodikliai, nustatyti profilaktinių sveikatos patikrinimų metu.

Apžvalgoje pateikiami 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumo rodikliai surinkti iš Higienos instituto Sveikatos statistinio duomenų portalo. Šie duomenys apima visą vaikų imtį, tai yra ugdymo įstaigas lankančius ir nesimokančius vaikus, kurie kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigą dėl sveikatos sutrikimo.

Ši apžvalga parengta naudojantis Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos specialistų parengtu leidiniu apie vaikų sveikatą 2020 m.

Mokinio sveikatos pažymėjimo pateikimo apžvalga

Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas 2016 m. lankė 4 814 0 – 6 m. amžiaus vaikų, o 2020 m. – 4 787 vaikiai t. y. jų skaičius per penkerius metus išliko panašus (1 pav.).

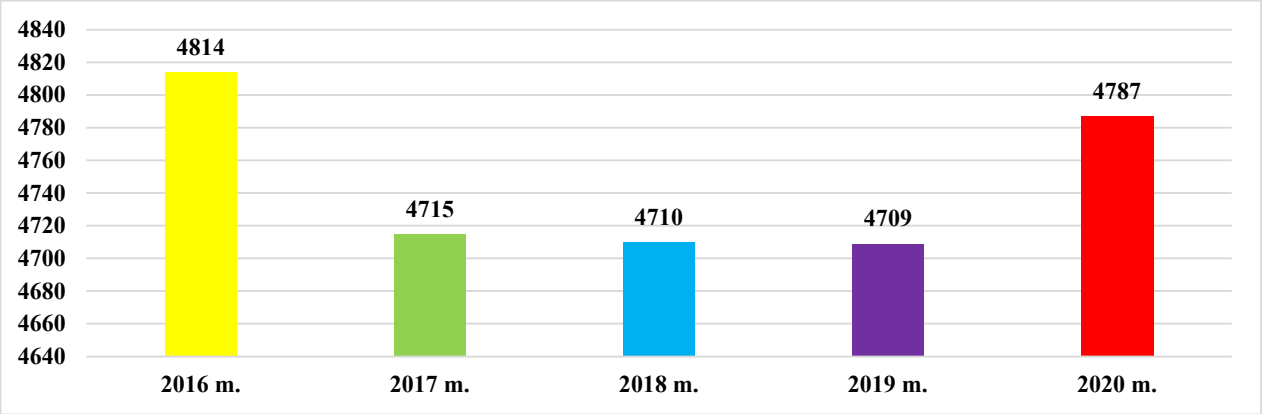

1 pav. Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0–6 m. amžiaus vaikų skaičius 2016-2020 m. (abs. sk.)

Elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą sudaro dvi atskiros dalys: I dalis „Sveikatos būklės įvertinimas“ ir II dalis „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Tai du atskiri dokumentai ir galioja nepriklausomai nuo to, ar pateikta tik I dalis, ar tik II dalis, ar abi dalys. Pirmą pažymėjimo dalį turi teisę pildyti šeimos gydytojas (vaikų ligų ir vidaus ligų gydytojai) arba slaugytojas, antrą dalį – gydytojas odontologas arba gydytojas odontologas specialistas, arba burnos higienistas.

2020 m. pavasarį, prasidėjus pasaulinei COVID 19 pandemijai ir šalyje įvedus karantiną, buvo atlikti teisės aktų pakeitimai dėl Mokinio sveikatos pažymėjimo galiojimo pratęsimo iki einamųjų metų pabaigos, jei dėl valstybės lygio ekstremalios situacijos ir (ar) karantino visos šalies mastu sustabdomas arba apribojamas vaikų profilaktinio patikrinimo paslaugų teikimas. Šios aplinkybės galimai turėjo įtakos Mokinio sveikatos pažymėjimo pateikimo rodiklių sumažėjimui.

0 – 6 m. amžiaus grupėje užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalį 2020 m. turėjo 96,5 proc. vaikų, II pažymėjimo dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ turėjo 83,2 proc. vaikų.

Kūno masės indekso vertinimas

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu šeimos gydytojas išmatuoja vaiko ūgį, svorį, rezultatus įrašo į elektroninį Mokinio sveikatos pažymėjimą, kuriame automatiškai apskaičiuojama kūno masės indekso (toliau – KMI) skaitinė reikšmė ir KMI įvertinimas: per mažas svoris, normalus svoris, antsvoris ar nutukimas. Nuo 2020 m. gegužės 1 d. įsigaliojo 2 – 18 m. amžiaus vaikams pritaikytos KMI vertinimo ribos.

Apžvelgiant KMI įvertinimo rezultatus, 58,9 proc. 2 – 6 m. amžiaus vaikų buvo nustatytas normalus svoris, per mažą svorį turėjo 30,8 proc. vaikų, antsvorį - 6,7 proc., o nutukimą –3,6 proc. vaikų.

Lyginant KMI vertinimo rezultatus pagal lytį 2 – 6 m. amžiaus grupėje matyti, kad kiek didesnė dalis berniukų (30,9 proc.) nei mergaičių (28,0 proc.) turėjo normalų svorį (2 pav.).

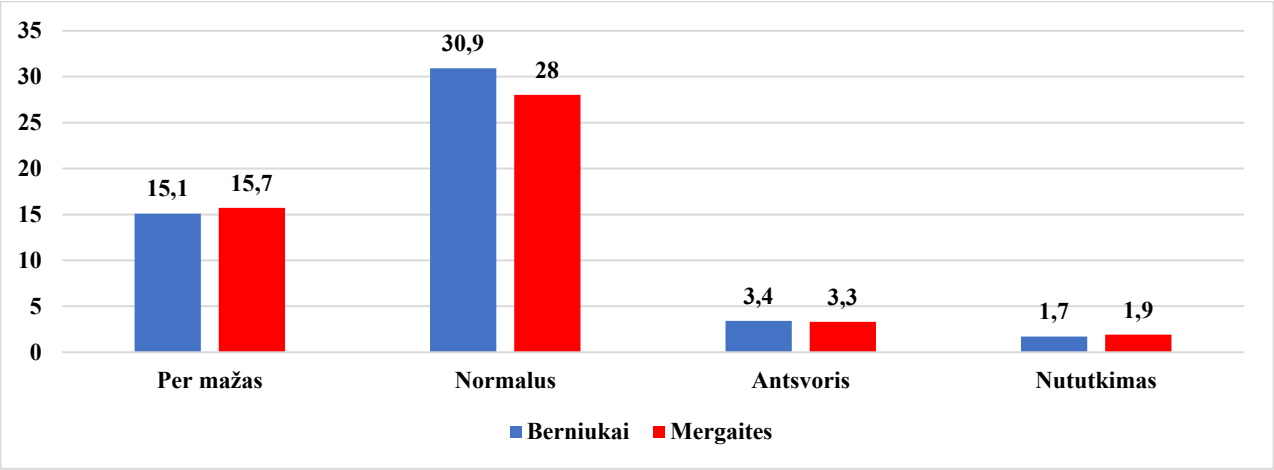

2 pav. 2–6 m. amžiaus vaikų KMI įvertinimas, lyginant pagal lytį (proc.)

Mokinių fizinio pajėgumo įvertinimas

Kasmetinio mokinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas, įvertinęs vaiko fizinę sveikatos būklę, jo sveikatos pažymėjime nurodo fizinio ugdymo grupę: pagrindinę, parengiamąją, specialiąją ar, esant poreikiui, pažymi, iki kurios dienos mokinys atleidžiamas nuo fizinio lavinimo pamokų.

Pagrindinei fizinio ugdymo grupei priskiriami visiškai sveiki ar turintys nedidelių sveikatos sutrikimų (nedidelio laipsnio regos sutrikimai, netaisyklinga laikysena, funkciniai negalavimai ir pan.) mokiniai. Parengiamajai fizinio ugdymo grupei priskiriami mokiniai, turintys nedidelių sveikatos sutrikimų, persirgę tam tikromis ligomis ir laikinai negalintys lankyti kūno kultūros pamokų visu pajėgumu. Specialiajai fizinio ugdymo grupei priskiriami mokiniai, turintys nuolatinių ar laikinų sveikatos sutrikimų, kurie su tam tikrais apribojimais netrukdo jiems dalyvauti ugdymo veikloje. Tokie vaikai sportuoja pagal specialią kūno kultūros programą ar lanko gydomosios kūno kultūros pratybas.

2020 m. 99,3 proc. 0 – 6 m. amžiaus vaikų sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Parengiamoji ir specialioji fizinio ugdymo grupės tesudarė tik po 0,4 proc.

Lyginant 0 – 6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymą fizinio ugdymo grupėse pagal lytį matyti, kad kiek didesnė dalis berniukų (50,4 proc.) nei mergaičių (48,9 proc.) sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje (3 pav.).

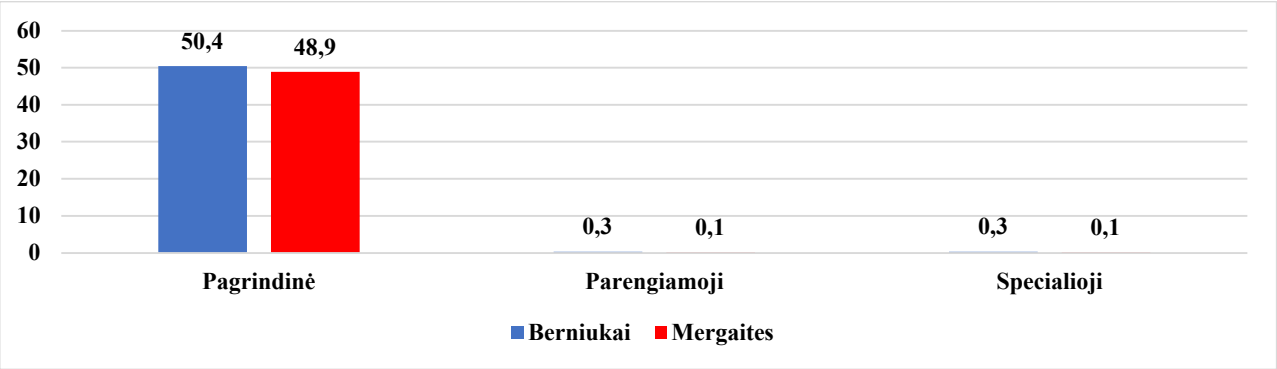

3 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų pasiskirstymas fizinio ugdymo grupėse, lyginant pagal lytį (proc.)

Mokinių dalyvavimas ugdymo veikloje

Mokinys, sergantis lėtine liga ir (ar) turintis sveikatos sutrikimų, kurie riboja mokinio dalyvavimą ugdymo veikloje, gali dalyvauti ugdymo veikloje, laikydamasis rekomendacijų. Gydytojas elektroniniame Mokinio sveikatos pažymėjime iš pasirinkto sąrašo pažymi bendrą rekomendaciją arba užpildo specialią rekomendaciją, nurodydamas mokinio ligos/sveikatos sutrikimo TLK-10-AM kodą ir aprašydamas specialias rekomendacijas ir (ar) pirmosios pagalbos priemones, kurių gali prireikti mokiniui, dalyvaujančiam ugdymo veikloje.

23,6 proc. 0 – 6 m. amžiaus Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų buvo nurodytos bendros rekomendacijos. Rekomendacija dėl sėdėjimo vietos pritaikymo nurodyta 12,7 proc. vaikų, alergenų vengimas – 7,9 proc., pritaikytas maitinimas – 6,5 proc. 71,0 proc. vaikų nurodyta rekomendacija „Kita“ (4 pav.).

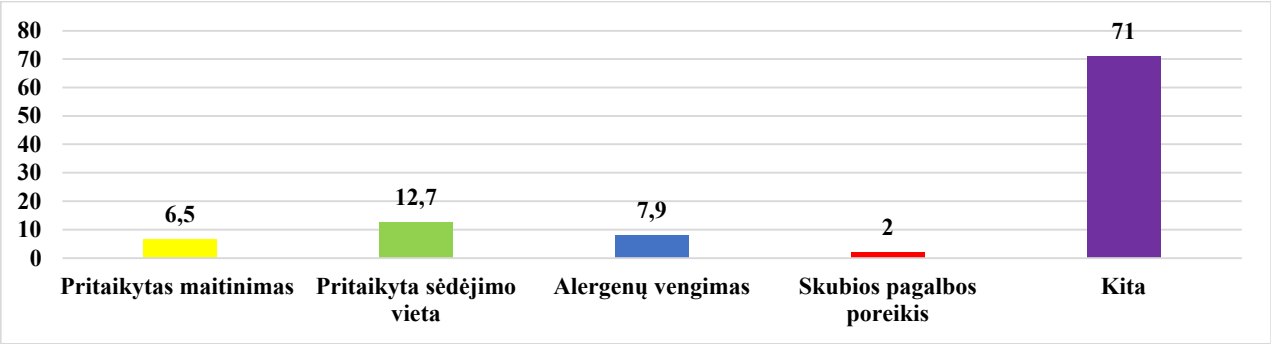

4 pav. 0–6 m. amžiaus vaikų, kuriems nurodytos bendros rekomendacijos, pasiskirstymas (proc.)

Mokinių dantų ir žandikaulių būklės apžvalga

Gydytojas odontologas, atlikdamas kasmetinį mokinio sveikatos patikrinimą, įvertina mokinio dantų, žandikaulių būklę ir įrašo rezultatus į Mokinio sveikatos pažymėjimo antrą dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“. Jeigu profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas neranda ėduonies pažeistų, plombuotų ir dėl ėduonies išrautų dantų, Mokinio sveikatos pažymėjime ties raidėmis k, p, i įrašomi nuliai - tai reiškia, kad vaiko dantys sveiki.

64,7 proc. Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų turėjo sveikus dantis.

Gydytojas, įvertinęs ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų skaičių, įrašo rezultatus pažymėjime ties raidėmis k, p, i (pieniniai dantys) ir ties raidėmis K, P, I (nuolatiniai dantys) – apskaičiuojamas dantų ėduonies intensyvumo rodiklis.

KPI indeksas tai - dantų ėduonies intensyvumo rodiklis, kuris rodo, kiek ėduonies pažeistų dantų tenka vienam asmeniui.

KPI intensyvumo lygiai:

- Labai mažas 0,0 - 1,0;
- Mažas 1,1 – 2,6;
- Vidutinis 2,7 – 4,4;
- Didelis 4,5 – 6,6;
- Labai didelis > 6,7.

Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų kpi reikšmė siekė 1,51, KPI reikšmė – 0,03. Bendras dantų ėduonies intensyvumo rodiklis (1,54) buvo mažas.

Profilaktinio sveikatos patikrinimo metu gydytojas odontologas taip pat įvertina mokinio sąkandžio būklę.

Vertinant Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų sąkandžio būklę - 91,3 proc. patikrintų vaikų neturėjo sąkandžio patologijos, 2,1 proc. turėjo pavienių dantų patologiją, 6,6 proc. - žandikaulių patologiją.

Vaikų ligotumo rodiklių apžvalga

Apžvelgiant Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumo rodiklius 2020 m., didžiausias ligotumas buvo kvėpavimo sistemos ligomis (648,6/1000 gyv.). Antroje vietoje buvo akies ir jos priedinių organų ligos (249,2/1000 gyv.). Virškinimo sistemos ligos diagnozuotos 243,9/1000 gyv. Odos ir poodžio ligos nustatytos 166,4/1000 gyv., o psichikos ir elgesio sutrikimai 0 – 6 m. amžiaus grupėje sudarė 138,0/1000 gyv. (5 pav.).

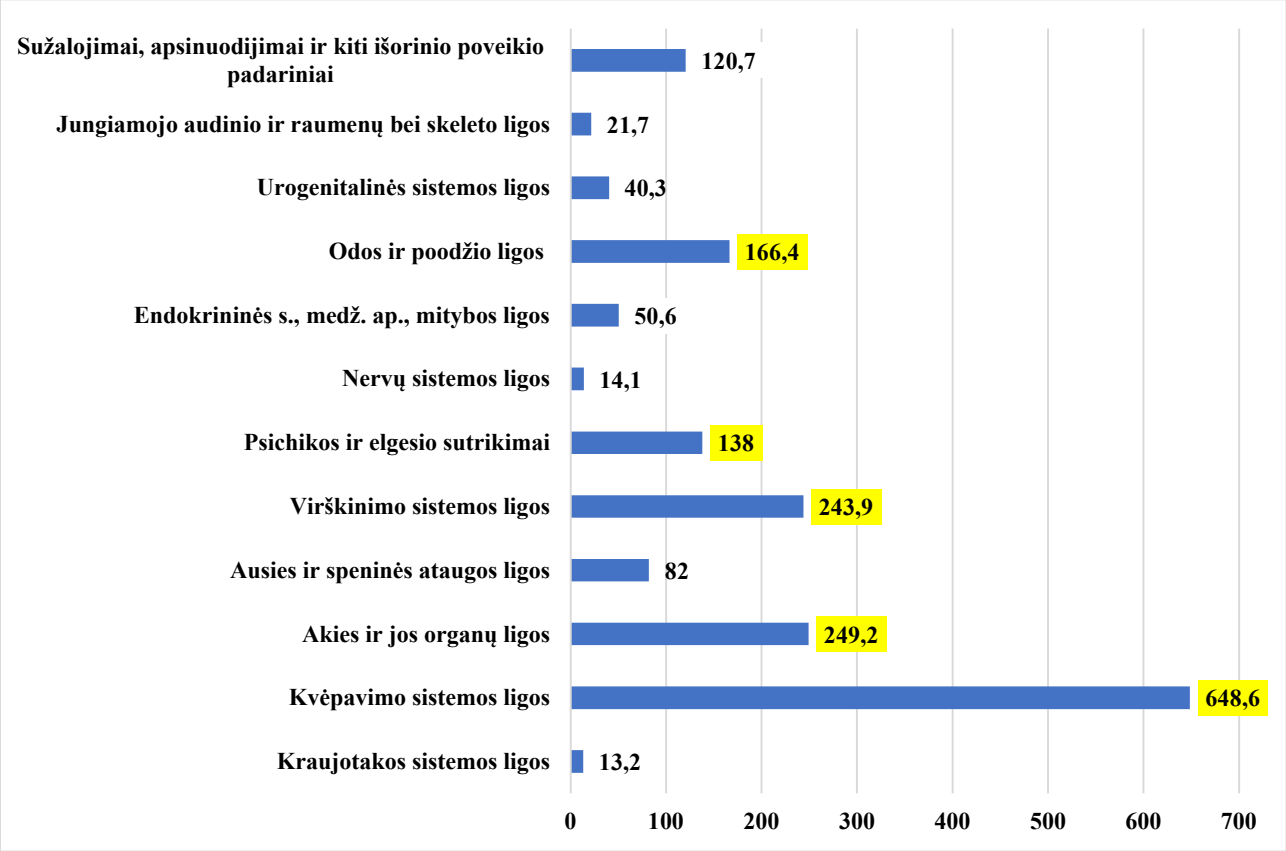

5 pav. Šiaulių miesto 0–6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2020 m. 1000 gyv.
Šaltinis: ***Higienos instituto Sveikatos statistinių duomenų portalas***

Vertinant 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumą pagal lytį matyti kad, daugiau mergaitėms buvo nustatyta akies ir jos organų ligų (253,8/1000 gyv.), endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos ligų (55,5/1000 gyv.) bei urogenitalinės sistemos ligų (41,8/1000 gyv.). Tuo tarpu berniukams daugiau nustatyta kvėpavimo sistemos ligų (658,1/1000 gyv.), virškinimo sistemos ligų (252,4/1000 gyv.), psichikos ir elgesio sutrikimų (172,8/1000 gyv.) bei sužalojimų, apsinuodijimų ir kitų išorinių poveikių padarinių (131,1/1000 gyv.) (6 pav.).

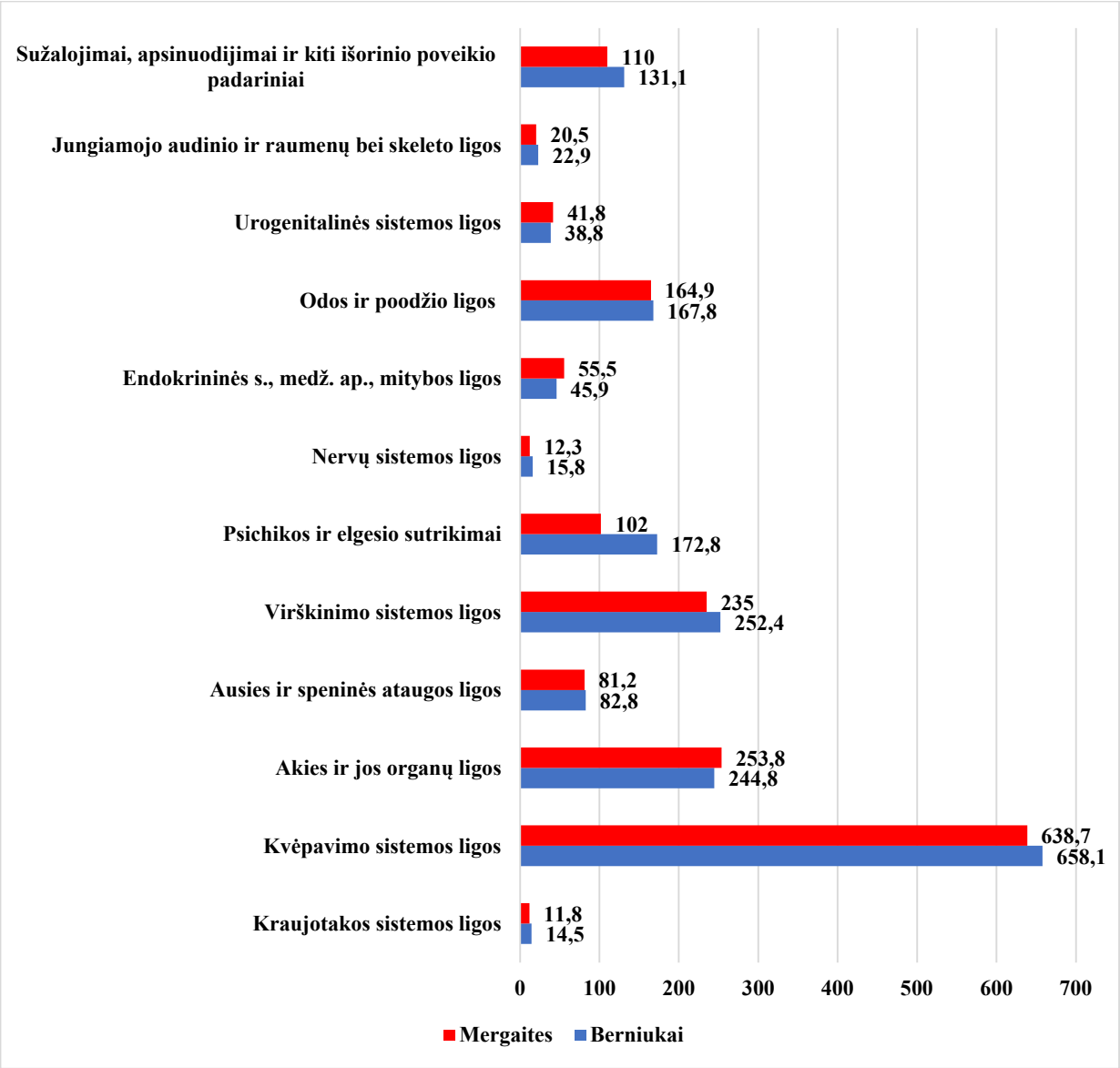

6 pav. Šiaulių miesto 0–6 m. amžiaus vaikų ligotumas 2020 m., lyginant pagal lytį 1000 gyv.
Šaltinis: ***Higienos instituto Sveikatos statistinių duomenų portalas***

Apibendrinimas

- Šiaulių miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių 0 – 6 m. amžiaus vaikų skaičius per penkerius metus išliko panašus t. y. per 4 tūkst.
- Užpildytą Mokinio sveikatos pažymėjimo I dalį 2020 m. turėjo 96,5 proc. vaikų, II pažymėjimo dalį „Dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas“ turėjo 83,2 proc. 0 – 6 m. amžiaus vaikų.
- 58,9 proc. 2 – 6 m. amžiaus vaikų buvo nustatytas normalus svoris, per mažą svorį turėjo 30,8 proc. vaikų, antsvorį - 6,7 proc., o nutukimą –3,6 proc. vaikų. Kiek didesnė dalis berniukų (30,9 proc.) nei mergaičių (28,0 proc.) turėjo normalų kūno svorį.
- 2020 m. 99,3 proc. 0 – 6 m. amžiaus vaikų sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje. Parengiamoji ir specialioji fizinio ugdymo grupės tesudarė tik po 0,4 proc. Kiek didesnė dalis berniukų (50,4 proc.) nei mergaičių (48,9 proc.) sportavo pagrindinėje fizinio ugdymo grupėje.
- Rekomendacija dėl sėdėjimo vietos pritaikymo nurodyta 12,7 proc. vaikų, alergenų vengimas – 7,9 proc., pritaikytas maitinimas – 6,5 proc.
- Šiaulių miesto 0 – 6 m. amžiaus vaikų kpi reikšmė siekė 1,51, KPI reikšmė – 0,03. Bendras dantų ėduonies intensyvumo rodiklis (1,54) buvo mažas. 91,3 proc. patikrintų vaikų neturėjo sąkandžio patologijos, 2,1 proc. turėjo pavienių dantų patologiją, 6,6 proc. - žandikaulių patologiją.
- Didžiausias 0 – 6 m. amžiaus vaikų ligotumas buvo kvėpavimo sistemos ligomis. Antroje vietoje buvo akies ir jos priedinių organų ligos, toliau sekė virškinimo sistemos ligos, odos ir poodžio ligos bei psichikos ir elgesio sutrikimai. Daugiau mergaitėms buvo nustatyta akies ir jos organų, endokrininės, mitybos ir medžiagų apykaitos bei urogenitalinės sistemos ligų. Tuo tarpu berniukams daugiau nustatyta kvėpavimo sistemos, virškinimo sistemos ligų, psichikos ir elgesio sutrikimų bei sužalojimų, apsinuodijimų ir kitų išorinių poveikių padarinių.